

DE PEUTER-KLEUTERGROEP

SCHAKEL TUSSEN KINDEROPVANG EN SCHOOL

Hoe zorg je voor een soepele overgang van kinderopvang naar school? Als antwoord op deze vraag zie je in Nederland op verschillende locaties peuter-kleutergroepen ontstaan. In dit artikel delen we recente onderzoeksresultaten en praktijktips die een beeld geven van de kansen en uitdagingen van de peuter-kleutergroepen.

Op diverse plekken in het land wordt al gewerkt met initiatieven rondom de 'peuter-kleutergroep'. Diverse organisaties zijn ook de voordelen van deze organisatievorm. Sommige professionals zien echter ook risico's. Men is bang dat binnen een peuter-kleuter (PK)-groep niet voldoende rekening kan worden gehouden met de verschillende ontwikkelingsniveaus van kinderen, waardoor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen daalt.

Resultaten vanuit onderzoek

De Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam (2023) hebben de proceskwaliteit op negen peuter-kleuterlocaties onderzocht. In het onderzoek is met video-opnames gekeken naar de proceskwaliteit, het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen. Door middel van interviews is gevraagd naar de ervaringen van de pedagogisch-didactisch professionals. De onderzoekers zagen in de peuter-kleutergroepen voldoende tot goede proceskwaliteit. Het niveau van welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen was vergelijkbaar met de uitkomsten uit andere Nederlandse studies. Bij de kleuters zag men wel een iets betere speel-werkhouding en meer interacties met de pedagogisch-didactisch professionals dan bij de peuters. De onderzoekers wijzen er op dat het goed vormgeven van een peutergroep wel aandacht vraagt.

Tips voor de praktijk

Van verschillende organisaties die werken met een dergelijke 'peuter-kleutergroep' horen we positieve geluiden terug. Wel wordt er veelal aangegeven dat de inrichting van de peuter-kleutergroep is een intens traject geweest waarin kinderopvang, onderwijs en de gemeente nauw hebben samengewerkt. IKC's die willen starten met een peuter-kleutergroep moeten rekening houden met twee belangrijke punten:

- Kinderopvang en onderwijs zijn in Nederland twee aparte werelden met eigen regels en wetgeving. In een kleuterklas mag je 30 kleuters (of zelfs meer) van 4 tot 7 jaar in één groep plaatsen. Een peutergroep (2-4 jaar) wordt streng gecontroleerd op het aantal kinderen en het aantal gediplomeerde pedagogisch professionals op een groep. De randvoorwaarden voor een PK-groep moeten scherp worden omschreven om de kwaliteit te borgen. De kinderopvang is dit gewend; voor scholen is dit soms wennen.
- Goede afstemming is heel belangrijk. Hierbij moet je denken aan afstemming tussen kinderopvang en school maar ook aan afstemming met gemeenten en ouders. In onderstaand schema staan een aantal afstemmingsthema's waar je aan moet denken.

Afstemming	Toelichting
Gemeente	De gemeente is een belangrijke samenwerkingspartner als het gaat om de doorgaande lijn en het bewaken van de kwaliteit van de kinderopvang. Ga met de gemeente in gesprek over het doel, de wettelijke kaders en randvoorwaarden.
Visie op leren	Het begint met een duidelijke visie op de ontwikkeling van jonge kinderen. Maak hierbij gebruik van de kennis waarover de professionals (onderwijs en de kinderopvang) beschikken. Zowel de leerkracht als de pedagogisch professional moeten achter de visie staan.
Ouders	Het is belangrijk dat je ouders meeneemt in het proces. Wat vinden zij belangrijk? Welke vragen hebben ze?
Doelgroep	Voor welke kinderen is de peuter-kleutergroep bedoeld? Welke criteria worden gehanteerd voor plaatsing in de PK-groep?
Welbevinden	Een van de kerndoelen van de kinderopvang is het bieden van emotionele veiligheid. Leg vast hoe voor veiligheid wordt gezorgd bij een vaste groep kinderen door middel van vaste begeleiders, rituelen en regels.
Inrichting	De speelleeromgeving moet geschikt zijn voor peuters en kleuters, zowel binnen als buiten.
Aanbod	Hoe zorg je dat het aanbod voor de peuters en kleuters passend en uitdagend is?
Taakverdeling	Een goede samenwerking tussen de pedagogisch professional en leerkracht vraagt om duidelijke afspraken over gezamenlijke verantwoordelijkheid, rollen en taken en verdeling van beschikbare uren.
Groepsgrootte	De maximale groepsgrootte voor een peutergroep is 16 kinderen. Maak met de gemeente afspraken over de voorwaarden waaraan voldaan moet worden in de peuter-kleutergroep.
Professionalisering	In de wet IKK is verplichte coaching vastgelegd. Stem met elkaar af wie de medewerkers op de PK-groep coacht en begeleidt.
Zorgstructuur	Voor een goede begeleiding van kinderen is het belangrijk om de taken van de pedagogisch coach en intern begeleider af te stemmen.

Verantwoordelijkheid	Kinderopvang en school hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheden. Leg vast wie waar verantwoordelijk voor is.
Communicatie	Goede communicatie is belangrijk. Leg vast wie verantwoordelijk is voor de communicatie met externe partners en ouders en hoe je dit doet.

Wanneer we organisaties begeleiden met dergelijke vragen, dan is het start vanuit onze begeleiding als volgt: “Wat willen we bereiken met deze groep?”. De kinderopvang werkt vanuit de vier pedagogische doelen van Riksen-Walraven. In het onderwijs staat het curriculum centraal. Samenwerking vraagt een evenwichtige en gelijkwaardige afstemming: “De PK-groep vraagt om integratie en complementair ‘tweerichtingsverkeer’ tussen beide sectoren in een dialectisch perspectief” (Rentzou, 2019; Van Laere & Vandenbroeck, 2018).

De praktijk laat zien, dat het opzetten van een kwalitatief goede peuter-kleutergroep een behoorlijke investering qua inzet en tijd vraagt. Als er sprake is van een goede afstemming tussen alle partijen kan een peuter-kleutergroep een mooie schakel zijn in een doorgaande lijn van 0 tot 12 jaar. En een belangrijke stap in het proces van inclusief samenwerken met elkaar.

Meer weten?

Heb je vragen over opvang en onderwijs aan het jonge kind? Wil je meer weten over een gecombineerde peuter-kleutergroep? Kijk voor achtergrondinformatie op onze website of neem contact op met een van onze adviseurs Jonge Kind.

GERRIE COMPEN

Adviseur Jonge Kind

06 – 10 58 74 81

g.compen@edux.nl

Literatuurlijst

Fukink, R., Slot, P., Bredeveld, M. & Leistra, L. (2023). *De peuter-kleuter-groep: peuters, kleuters, leerkrachten en pedagogisch medewerkers in beeld*. Universiteit van Amsterdam.

Van Laere, K., & Vandenbroeck, M. (2018). The (in)convenience of care in preschool education: examining staff views on educare. *Early Years*, 38(1), 4-18.

Rentzou, K. (2019). Greek early childhood educators' conceptualization of education, care and educare concepts. *Early Years*, 39(2), 148-162.